

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre... 3.—	Negyedévre... 3.60
Félévre... 6.—	Félévre... 7.—
Egész évre... 12.—	Egész évre... 14.—
Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.	

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Az „egyszerűsített” közigazgatás.

Budapest, április 16.

Nemcsak a körjegyzők, hanem a tanfelügyelők, mint a vármegyei közigazgatási bizottságok előadói is panaszkodnak az egyszerűsítés címe alatt támadt munkaszaporodás miatt. Az egyszerűsítésre törekvő munkaszaporodásnak t. i. csakis egy érdeme van: az egyöntetűség; ámde az egész új rendszer csakis egy sujtasokkal és sallangokkal agyoncifrázott kényelmetlen egyenruhára emlékeztet, mely magával az üres egyöntetűséggel még éppenséggel nem egyszerűsít. A jó szándéku törekvés önkénytelenül is a gondos medve meséjét juttatja eszünkbe, ki szundikáló gazdájáról az alkalmatlankodó dongót akarta elüzni, de a légyesapással úgy fejbe ütötte urát, hogy a szegény gazda egészen belészédült. Teljesen így járt most a munkálatokkal eddig is agyonterhelt két mindenés intézmény: a körjegyzőség és a kir. tanfelügyelőség.

Mindkettő igazi kétéletű hivatal s már közös létkérdésük is beleütközik a természetten egyik legegyszerűbb törvényébe, abba t. i., hogy egy test egy és ugyanazon időben két helyen nem létezhet, vagyis hogy hivatásterületük állandó körutakat tenni és egyúttal egyszerre irodai munkát is végezni egyáltalán nem lehetséges. Ezt a fizikai lehetetlenséget csak a sok anket és banket s különösen a közoktatásügyi kormány nem vette figyelembe, midőn többszörösen elrendelte, hogy a kir. tanfelügyelő évenként minden iskolát legalább egyszer köteles meglátogatni, de másrészt irodai munkával a legszükségesebb tisztii és szolgálai személyzet híján annyira tulterhelte, hogy pontos kötelesség teljesítésére még csak gondolni sem lehet. A nascitur ridiculusmus módjára megszülemllett egyszerűsítéshez mulhatlanul szükséges segédzemélyzetéről pedig a nagy megteremtők — sajnos — éppenséggel nem gondoskodtak. Ezért legalább toldani, foldani kellene az egész társadalmat úgy közgazdaságilag, mint közmívelődésileg egyaránt érdeklő nagy horderejű munkát legcélszerűbben a bazilika-templom építésének mintájára.

Legelső sorban természetes a gombamódra felszaporodott sok haszontalan írka-írkát s a neveltségig tulesigázott aktagyártási mániát kellett volna szigorúan megrostálni és éppenséggel nem lett volna elégséges a mai adminisztráció monstrumát egy sujtasokkal és sallangokkal felcifrázott egyöntetű nyomtatvány-uniformisba bujtatni. Az meg éppen tudatlanság számba megy, hogy tulnyomólag ambulans hivatalokat holmi nyilvántartó-könyvek vezetésével zaklassanak, mikor a stabil-adóhivatal, vagy az államosított számvevőség erre sokkal illetékesebb. A tanfelügyelőség részére teljesen elég az ellenőrzési jog. Az akták gyártása s vándorlása az ország

drága pénzén fizetett tisztviselők légiójának fentartásával napjainkban már a végletekig tul van hajtva.

Fogat huzni lehet kisebb-nagyobb munkával. Egy kontár borbély órákig is elkinozza s még a földön is meghurcolja szerencsétlen páciensét, míg egy kitünő orvos egy pillanat alatt villámgyorsan végrehajtja a kívánt műtétet. Ily borbély-kontárkodáshoz hasonló a mi szóés betűszátyár legtöbb adminisztrációnk. Jelenlegi adminisztrációnk szerves egészének az aktagyártási mánián kívül egy másik sarkalatos nagy hibája egy és ugyanazon munkálatnak párhuzamban több helyen, központban és vidéken végeztetése s különösen az adminisztráció centralizációjának minden téren a végletekig vitt tulhajtása, mely általánosan megrögzött rossz szokás ismét sok többszörös, tehát haszontalan költsékezést okoz. E szerint az irodai sallangok és copfok csökkentése mellett egyszersmind minden munkálatot egyedül csak illetékes hivatala vagy hatósága által közvetlenül, egyszeresen kellene végeztetni s így a teendők nagyarányú decentralizációjával nem kellene pl. a magasztos nemzeti misszióra hivatott tanfelügyelőségeket közönséges postai közvetítő és méginkább nyilvántartó hivatalokká sülyesztetni.

Az első kerékkötő, a közigazgatási bizottság szintén csak a tulhajtott centralizáció egyik provinciális szüleménye, mit az ügykezelés gyorsasága érdekében ha nem is eltörölni, de működési ügykörében okvetlenül korlátozni kellene; mert jelenleg ezen bizottságnál is, mint mindenütt, az a fő-fő hiba, hogy a tömérdek lényegtelen kicsiség miatt éppen a legfontosabb ügyek elbírálására nem jut a kellő mód és alkalom. Korszerű reformmal tehát az ügyek lényegtelenebb részét az illető szakelődökhöz közvetlen elintézés végett átkellene terelni s ezzel a sok kétszeres munkából sokat meglehetne takarítani.

A másik kerékkötő, ami talán legnagyobb hibája összes állami és törvényhatósági hivatalaink nehézkes ügymenetének, de különösen a közoktatásügyi adminisztráció életjenségeinek, a nagy vasminiszter által megteremtett, de a végletekig tulhajtott ama nagy büro-centralizáció, mely üres jóváhagyási formák, meddő külsőségek s főleg kinevezési és egyéb hatalmi kérdések miatt minden lényegtelen ügyet a központba és vissza sétáltat, tömérdek sok dolgot okozván így a központi és vidéki összes hivataloknak s különösen a továbbító postáknak. Jelenleg maga a miniszterium intéz el sok olyan ügyet, amit az intézkedésre felhatalmazható tanfelügyelők a teendők decentralizálása esetén közvetlenül sokkal gyorsabban elintézhethetnének s viszont a tanfelügyelők sok oly teendővel fecsérik az időt, amit az irodai munkának a közigazgatás terére utalásával az iskolai hivatalok és hatóságok

szintén sokkal gyorsabban elintézhethetnének. A sok aktagyártás helyett pedig teljesen elegendő lenne a tanfelügyelők részére egyedül magának az ellenőrzési jognak gyakorlása.

A megrögzött aktagyártási visszaélések csökkentésére s általában főleg az irodai betű-munka tömeges apasztására kellett volna az egyszerűsítési reformnak irányulnia s ekkor segédzemélyzet kívánására bizonyára sehol nem lett volna szükség. Mert különösen az észszerű decentralizáció nagymérvű életbeléptetésével legnagyobb könnyűséggel lehetne a mostani feltornyosult aktarengetegeket legkevesebb egyharmad részére leolvasztani s az így csökkenthető tisztviselői létszám apasztásával nagy költségmegtakarításokat eszközölve, majdan kevés, de jól fizetett modern tisztviselői kart lehetne megteremteni. Most a kis tisztviselők az egyszerűsítéssel is éppugy jártak, mint a fizetésrendezéssel, t. i. mindenben ők huzták a rövidebbet. Rájuk nézve a timeo danaos... et... mondás igazsága mindig beteljesül, ezért már egészen rabjai a pesszimizmusnak.

Az ország szegényes közgazdasági viszonyai s a társadalom közmívelődési érdekei tehát bizonyára megkövetelik, hogy ennek a kocsiszámra gyártó s papírforgalmi balgatagságnak, az indokolatlan centripetál és centrifugal irányú aktavándorlásnak valahára már vége szakadjon és hogy az olcsó pénzbe kerülő valódi egyszerűsítés elve egészséges s életképes alapokra fektetve, ahhoz értő szakképzett vezetők kezében közmegelegedést kellőleg mielőbb megvalósuljon.

Oly szabadoktorok egyszerűsítésétől azonban, melyhez segédzemélyzetért kell könyörögni, ments meg uram minket.

Budapest, április 16.

A képviselőház holnap délelőtti ülésén folytatja az indemnitási javaslat tárgyalását, mely ellen szólásra fel vannak jegyezve egvelőre Kossuth Ferenc, Zichy János gróf és Abaffy Ödön. Az ülés végén Széll Kálmán miniszterelnök fog válaszolni Barta Ödönnek a horvát zavarások. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter pedig Gáll Sándornak a pécsi honvéd hadapród iskolából történt kizárások tárgyában előterjesztett interpellációjára.

Az új nagyváradi görögkatholikus püspök. Nagyváradról jelentik, hogy Radu Demeter lugosi püspöknek kinevezése a nagyváradi görögkatholikus püspöki székre már megtörtént. A kinevezést a hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja közölni.

Válság a függetlenségi pártban. A Kossuth Ferenc elnöklete alatti függetlenségi és 48-as pártban tegnap este válság tört ki. A párt tagjainak komolyabb része ugyanis nem helyesli, hogy az indemnitás ellen is mindenáron obstruálni akarnak. Az obstruálók élén állott Csávozszy Lajos, akit tegnap ki is léptettek a pártkör kötelekéből. A függetlenségi pártok tegnap

estí értekezletéről a fentiek kapcsán egyebekben a következőket jelenthetjük:

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt tegnap este hat órakor Kossuth Ferenc elnöklésével tartott értekezletet, amelyre az elnökség a párttagokat külön levélben hívta meg. Az értekezleten az elnök Kossuth Ferencen kívül jelen voltak: Barabás Béla és Tóth János alelnökök, Barta Odón, Barta Ferenc, Rákosi Viktor, Pap Zoltán, Bakonyi Samu, Koller Tivadar, Rátkay László, Kubik Béla, Csávolszky Lajos, Olay Lajos, Nesi Pál, Hilbert Károly, Ráth Endre, Pozsgay Miklós, Marjay Péter, Krasznay Ferenc, Kubik Béla, Szatmári Mór, Benyovszky Sándor gróf, Visontai Soma, Benedek János, Gál Sándor, Papp Elek, Malatinszky György. Az értekezlet elhatározta, hogy a múlt értekezleten hozott határozatának diszpozitív részét indítvány alakjában be fogja nyújtani a Házban és a párt állásfoglalásának kifejtésével és indítványának benyújtásával Kossuth Ferenc elnököt bízta meg. A párt ezután elhatározta, hogy a pécsi honvéd-hadapródiskola ügyét a Ház holnapi ülésén napirend előtt szóvá fogja tenni és evégből Rátkay Lászlót, Pap Zoltánt és Gál Sándort bízta meg a felszólalással. Visontai Soma kijelentette, hogy a galíciai magyar munkások érdekében holnapután interpellációt intéz a miniszterelnökhöz, amit a párt helyeslőleg vett tudomásul. Valamint örömmel vette tudomásul az értekezlet a párthoz érkezett üzenetét a Szederkényi elnökléte alatt álló pártnak, hogy az indemnity elleni küzdelemben a párt akciójához csatlakozik és hogy a pécsi honvéd-hadapródiskola ügyében ők is nagyobb akciókat fejtenek ki. Polónyi Géza az értekezleten nem vett részt. — A párt értekezletén, mint a P. E. jelenti, szóba került Csávolszky Lajosnak a minap választóihoz intézett nyílt levele s többen nemtetszésekkel fejezték ki, hogy Csávolszky állást foglalt a párt egyhangú (két kivétellel) határozatával szemben. Csávolszky Lajos látván azt, hogy a párt nem helyesli eljárását, magára nézve levonta a konzekvenciát és kilépett a pártból.

A Szederkényi Nándor elnökléte alatt álló függetlenségi és 48-as párt tegnap este öt órakor Szederkényi Nándor elnöklésével értekezletet tartott. A párt elhatározta, hogy az indemnityt nem fogadja el s a párt álláspontját határozati javaslat kíséretében Hollo Lajos fogja kifejteni. A párt részéről napirend előtt a pécsi hadapródiskola dolgában Eitner Zsigmond, Okolicsányi László és Molnár Jenő szólanak föl.

A katonai javaslatok ellen. A mai napig 1427 tiltakozó kérvény érkezett a képviselőházhoz a katonai javaslatok ellen. Ezzel kapcsolatban megemlítjük azt a nagyváradi jelentést, hogy az ugrai választók értekezlete elhatározta, hogy vasárnap népgyűlést tartanak Tisza István levele ügyében. A gyűlésre Tisza Istvánt is meghívták, azzal a hozzáadással, hogy előszóval okolja meg levelében kifejtett s a katonai javaslatokkal szemben elfoglalt álláspontját. Kéri, hogy győződjön meg személyesen választói hangulatáról. A kerület monstre-küldöttséget meneszt Budapestre a tiltakozó felirattal. Gyűlésükön Kossuth Ferenc is résztvesz több függetlenségi képviselővel.

Szent-Gálon nagy népgyűlés volt folyó hó 15-án a katonai javaslatok ellen. E gyűlésen résztvett a kerület több községe, így Tót-Vázsony, Herend, Városlőd, Nagyvázsóny, stb. községek. A gyűlést a kerület egyik tekintélyes tagja, Gózon Gyula ev. ref. lelkész nyitotta meg, aki lelkes szavakban kelt ki a katonai javaslatok ellen. Utána Sebestyén Jenő beszélt, aki a mai helyzetet vázolta és leírta a budapesti rendőrség viselkedését az ifjúsággal szemben. A népgyűlés, melyen a környékbeli svábok is jelen voltak, határozati javaslatot fogadott el.

Siklóson a járás függetlenségi polgárai husvét másodnapján nagy népgyűlésen fejezték ki tiltakozásukat a katonai javaslatok ellen. A népgyűlésen képviselve voltak: Nagyharány, Kisharány, Vaiszló, Nagytótfalu, Gvüd, Turony, Adorjás, Drávaszentmárton, Gordisa, Drávaszabolcs, Palkonya, Ipacsfa, Bise, Kovácsbida, Beremend és Vokány községek.

Hajdusoboszló polgársága szintén husvét másodnapján tartott népgyűlést a katonai javaslatok ellen. A gyűlés szónoka Kovács Gyula, a kerület képviselője volt. Határozati javaslatot fogadtak el. Tiltakozó kérvényüket 150 tagú küldöttség hozza fel pénteken este Budapestre.

Az obecsei népgyűlésre nagy buzgalommal folynak az előkészületek. A husvétii ünnepek alatt az összes körök gyűléseztek. Husvét hétfőjén az iparosok tartottak nagy gyűlést. Azon óhajuknak adtak kifejezést, hogy gróf Zichy Jenőt is hívják meg. Ez megtörtént. Bartha Miklóst is felkérték, hogy utazzék le az e hó 19-iki népgyűlésre.

Háromszék vármegye sepsii járása: Gidófalva, Angyalos, Erfalva, Zoltán, Fotosmartonos, Besenyő, Bodok, Arkos, Köröspatak községek polgárai április 13-án, a veradó emelése ellen tiltakozó népgyűlést tartottak Gidófalván Benkő Lajos elnökléte alatt. A képviselőházhoz fölterjesztendő határozati javaslatot Székely Zsigmond kálnoki unitárius lelkész ismerette.

Budapesten a Ferencváros polgársága a napokban nagy tiltakozó népgyűlést tart a katonai javaslatok ellen.

Dunapatajon folyó hó 19-én kerületi népgyűlés lesz a katonai javaslatok ellen, amelyen a kerület 11 községe képviselteti magát. Ugyanakkor Kiskörösi is népgyűlés lesz. A népgyűléseken Krasznay Ferenc, Kubik Béla és Babó Mihály fognak beszédet tartani.

A „Gotterhalte“ a képviselőházban.

Budapest, április 16.

A husvétii szünet meghozta a maga fürgetegét. Az ülésteremben mind sűrűbben teltek meg a padok s Tallián Béla féltizenegy óra után megnyitotta a tanácskozást. Az elnöki bejelentések után az elnök jelentette a t. Háznak, hogy **többen napirend előtt** szót kértek a pécsi honvéd hadapródiskola dolgában.

Az első felszólaló Gaál Sándor Kossuth-párti volt, aki a pécsi dolgot ismertette. Beszéde végén azt követelte a honvédelmi minisztertől, hogy a vizsgálati iratokat tegye le a Ház asztalára.

Okolicsányi László Ugron-párti ugyanazt mondja el a pécsi dologról, amit előtte szóló s szintén kívánja, hogy a vizsgálati iratokat a Ház asztalára tegyék.

Pap Zoltán, aki ebben a tárgybán interpellált, megismétli az interpellációjában elmondottakat.

Ezután szólásra állott fel báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, aki ugy a napirend előtt felhozottakra, mint Pap Zoltán interpellációira is válaszolt. A lapokban közlöttek három negyedrészt koholmányoknak és felfújt dolgoknak jelentette ki. Sorra elmondta, hogy miért távolították el az intézetből a növendékeket. Különösen azért, mert **politikailag** lázítottak. Mikor arról a rendeletről szólt, hogy felváltva egyik vasárnap a Gotterhaltet, másik vasárnap pedig egy néphimnuszot énekelnek s a Gotterhaltet magyar királyhymnusznak nevezte — az ellenzék hevesen közbekiáltott:

— Császár himnusz! Hóhér himnusz!

Papp Zoltán: Melyik ország néphimnusza?

Fejérváry Géza válaszul a kérdésre, kijelenti, hogy a magyar király himnusza.

Rátkay László közbekiált: Az elnök utasítsa rendre a minisztert, sérti a magyar király gondolatát.

Tallián Béla alelnök azonban nem talált rendreutasítani valót a miniszter beszédében, aki tovább folytatva felszólalását az ellenzék zajos közbeszólásai mellett és kijelentette, hogy az ellenzék az effajta hangulatsinálással megmetelyezi az ifjúságot.

Erre aztán kitört a vihar s miután az elnök nem tudott rendet csinálni, az ülést 10 percre felfüggesztette.

Szünet után kimagyarázta a honvédelmi miniszter, hogy megjegyzésével senkit sem akart sérteni. Fejtette azután a Gotterhalte származását s tagadta, hogy 1849-ben a Gotterhalte mellett végezték ki az aradi vértanukat. Szükségesnek tartja, hogy ez az igazság átmenjen a köztudatba.

Érdekes leleplezése volt a miniszternek az, hogy Pécselt a papság tiltotta a templomban a Kölcsey-himnusz éneklését.

Ugron Gábor szenvedélyesen közbekiált:

— Azt a papot ki fogjuk onnan verni.

Végül a honvédelmi miniszter válaszolt Papp Zoltán interpellációjára.

Mikor a jobboldal zajosan éljenezte a honvédelmi minisztert beszédje befejezésekor, az ellenzék folytonos Hoch! kiáltásával tüntetett ellene.

A honvédelmi miniszter után Beöthy Ákos szólalt fel személyes kérdésben s kijelentette, hogy az aradi vértanukat nem a Gotterhalte

hangjai mellett végezték ki. De tiltakozik az ellen, hogy a Gotterhaltet itt miniszteri nyilatkozatok útján csempészszerű be a közvéleménybe, úgy, mint a magyar király himnuszát.

Lovász Márton személyes kérdésben a lapját védte meg, Lengyel Zoltán pedig a közszabadsághoz szólva, az ellen tiltakozott, hogy a honvédelmi miniszternek az interpellációkra adott válaszát ma tárgyalják, mert nem volt napirendre tűzve.

Daniel Gábor alelnök igazat adott Lengyel Zoltánnak s az interpelláció tárgyalását a holnapi ülés napirendjére tűzte ki.

Végül az ülés végén rátérhettek a napirendre, az indemnity-javaslat tárgyalására, melyet Neményi Ambrus előadó ismertetett s azt elfogadásra ajánlotta.

Az ülés ezzel véget ért.

Az ülésről szóló tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: Tallián Béla alelnök.

Jegyzők: Nyegre László, gróf Esterházy Kálmán, Rátkay László.

Elnök az ülést megnyitja s a múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után előterjeszti a legutóbbi ülés óta beérkezett irományokat. Bejelenti, hogy Csávolszky Lajos lemondott a gazdasági bizottsági tagságáról.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Miután több képviselő kifogásolta a hadmentességi díj átadékaról szóló jelentést s kifogásoltak abban egy ötmillióst tételt, most e tételre, de különben is a hadmentességi álladéokra egy pójtüntetést terjeszt be. (Általános helyeslés.)

Elnök jelenti a Háznak, hogy

napirend előtt

A pécsi hadapródiskolában előfordult események tárgyában többen szót kértek. Együttal jelenti, hogy az ugyane tárgyban előadott interpellációra a honvédelmi miniszter válaszolni fog.

Kubik Béla: Ülés végén?

Elnök: Nem, hanem még napirend előtt.

Gaál Sándor: A pécsi hadapródiskolában oly dolog történt a husvétii szünet alatt, ami a hatalmi élet tultengését jelenti. Magyarországon nincs alkotmányos élet, hanem a hadseregnek van egy fegyvere a nemzet ellen. Ezeket előrebocsátva, hírlapi közlések után elmondja a pécsi honvéd hadapródiskolában történeteket. Március 15-én az iskola parancsnoka elrendelte, hogy a növendékek a templomban a Gotterhaltet énekeljék.

Madarász József: Hóhér-himnusz!

Gaál Sándor: Kirendelték a honvéd zenekart, hogy a Gotterhaltet játssza s azon esetre, ha netalán tüntetnének a Gotterhalte ellen. 200 katonát is kirendelték éles töltennyel. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) A templomban több növendék nem énekelte a Gotterhaltet.

Felkiáltás balról: Jól tették!

Gaál Sándor: Amiért nem énekeltek a Gotterhaltet, vasárnap piszkos gyakorlati ruhába öltöztették őket. Ez az eset a sajtóba került s miután az a gyanu merült fel, hogy a növendékek értesítették a lapokat, szemérmellen inkvizíciót indítottak a tanulók ellen. Nemzetiségi növendékek árulták el a tanulókat. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Spitzliket nevelnek! Gavallér-szellem!

Krasznay Ferenc: Denunciánsokat nevelnek!

Gaál Sándor: Három növendéket kicsaptak, Nagy, Poppel és Vlasits nevűeket. Azért csapták ki őket, mert lázítottak és hűtlenséget követtek el a Gotterhalte ellen. Ezek a nemzet közvéleménye előtt úgy állanak, mint amik megtörténtek. Kérdést intéz a honvédelmi miniszterhez, hogy miben áll e pécsi botrány s hajlandó-e a vizsgálati eljárás adatait a Ház asztalára letenni.

Báró Fejérváry: Még az kellene!

Gaál Sándor: Ha nem ad a miniszter megnyugtató választ, az ügyet tovább folytatja. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Okolicsányi László: Ugyanazokat mondja az esetre, mit az előtte szóló. Konstatálja, hogy azok még mindig nem cáfolták meg. A honvédelmi miniszternek nincs érke az iránt, hogy neveljék a magyar ifjakat. Minden magyar iskolában már történelmileg nevelik a fiukat s mindegyikben gyűlölet él a Gotterhalte ellen.

Báró Fejérváry Géza: Nem áll. Az a himnusz a magyar királyé. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Nem igaz! az osztrák császáré.

Rátkay László: Az elnök utasítsa rendre a minisztert, mert megsértette a magyar király gondolatát.

Babó Mihály: A magyar királyt kompromittálta. Az elnök utasítsa rendre. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A miniszter ugyanis válaszolni fog s kifejtí nézetét.

Babó Mihály: Utasítsa rendre.

Okolicsányi László: Felszólalásának célja, hogy a tény teljesen felderíttessék. Szólok is sürgeti, hogy a vizsgálati iratokat tegye le a Ház asztalára a miniszter. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: Tudomása szerint van egy rendelet, mely szerint a növendékek felváltva egyik vasárnap a Gotterhaltét, a másik vasárnapon a királyhimnusz énekeljék. Arcpírító rendelet ez. Lapokból akar felolvasni részleteket a hadapródiskoláról.

Báró Fejérváry: Hazudnak a lapok.

Papp Zoltán: Jobban vannak azok informálva, mint a miniszter ur. Egyik pécsi lapból olvas fel részleteket a honvédkisiskolában uralkodó nevelésről. Van egy tankönyv, melyben az áll, hogy Jellasics 1848-ban 30.000 válogatott katonával ment az ellenes országba s megállt a Balaton partján. A magyarokat lázadóknak írja a könyv.

Báró Fejérváry: Az 1848-iki eseményekről írja. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Babó Mihály: Az önvédelmi harc volt. Az uralkodóház forradalma volt a nemzet ellen.

Papp Zoltán: A forradalmat a Habsburg dinasztia csinálta. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök cseppet.) Tovább olvassa aztán, hogy a német nyelv mint szorítja ki a magyar nyelv tanítását a hadapródiskolában. Sorsich őrnagy nyilatkozatot tett közzé, melyben azt mondta, hogy a Gotterhaltét a honvédelmi miniszter rendelte el az iskolában. Ezért vád alá kellene helyezni a minisztert. (Nagy zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Tessék. Allok elébe.

Förster Ottó: Dehogyan áll.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: De igenis áll. (Zajos derűtlenség.)

Papp Zoltán: A Gotterhaltével a katonaság ingerelni akarja a nemzetet. Keresni a bűnöst s azt akarja leleplezni, aki azt a rendeletet kiadta s ellene bűnvádi eljárást kér. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Azok a hírek, amelyek a lapokban megjelentek, csak nagyon csekély részben voltak igazak, legnagyobb részben azonban a valóságnak meg nem feleltek. A Gál Sándor képviselő részéről felhozottakra nem akarok részletesen válaszolni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Azt mondotta például, hogy magyarul nem is akarnak tanulni ott az intézetben, pedig az nem áll. Hagyok beszélni, hagyok írni, amit tetszik. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.), de haladok a magam után. (Tetszés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: De ezt az utat mi jelöljük ki. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Az abszolútizmus után nem fog haladni! (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon. Elnök cseppet.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Kellő világításba fogom helyezni a dolgot, hogy a t. Ház lássa, mi ebből a való és mi — hogy ne mondjam hazugság — a valótlan. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Ezen év március 31-én két pécsi honvédkisiskolai növendék, nevezetesen Nagy Gyula és Poppel Kálmán az iskolából elbocsáttattak azért, mert a szellem és az állás köztelmei tekintetében ez a két fiatal ember nem állott azon a magasságon, amelyet a tisztí sarjadéktól követelni kell. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: De későn vették észre! A negyedik évtolvamban!

Endrey Gyula: Énekeltek volna csak a Gotterhaltét, majd odavalókk lettek volna. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök (Csenget.): Csendet kérek. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Miért nem állottak azon a fokon?)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Majd megmondom! (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Igaz, hogy március 15-ikén énekeltek a templomban... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mit? A királyi néptunuszt. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az nem néphimnusz! Elnök cseppet.)

Papp Zoltán: Melyik országnak a néphimnusa az, tessék megmondani?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A magyar királynak és az osztrák császárnak, aki egy személy, annak a himnusa. (Nagy zaj, ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Lengyel Zoltán: Ezt nem tűrjük el. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Gál Sándor: Közjogi tételeknek a meghamisítása! (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon.)

Pozsgay Miklós: Az elnök eltűri, hogy ilyesmit mondjanak a képviselőházban!

Elnök (Csenget.): Csendet kérek, t. képviselő urak.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Az intézetben az a szabály, hogy az ijtóság az egyik vasárnapon a himnusz...

Babó Mihály: Kölcsey himnuszát?

Báró Fejérváry honvédelmi miniszter: ... igen, a Kölcsey himnuszát, a másik vasárnapon pedig... (Nagy zaj.) Hát mondom, felváltva énekeltek. De miután a fiuk régebben rosszul énekeltek, illetőleg nem tanultak énekelni egyáltalában. (Zaj a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Hála Istennek!) hát a parancsnok intézkedett, hogy megtanulják úgy az egyik, valamint a másik himnusz is.

Báró Fejérváry Géza: Már mostan ottan történt az, hogy az egyik növendék így nyilatkozott a többiekkel szemben: «Urak! Irjunk Rakovszky képviselőnek, az jó véresszájú. (Derűtlenség a jobboldalon. Mozdulás a szélsőbaloldalon és a nennárton.)

Papp Zoltán: Rakovszkyt említették?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem is Papp Zoltán képviselő urat! Mondom, ez a másik így szól: «Ez már mégis disznóság, hogy március 15-én a Gotterhaltét énekeltek és nem adnak kimenőt, mert attól félnek, hogy a szociálisták zászlaja alá gyülekezünk és tüntetünk. Ezt érdemes lenne az újságba kitenni.» (Nagy zaj és mozgás a baloldalon.)

Rakovszky István: Azt már mégsem lehet tűrni azoktól, kik tisztak akarnak lenni! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Mondom, azért nem énekelte, illetőleg mondjuk kevesebb kedvvel énekelte egyik-másik a király-himnusz. (Nagy zaj.) Hát azok azok az ifjak, akik a templomban nem énekeltek, akik szóval nem helyesen viselkedtek, megbüntették 2—3—4 napi bezárással és ezzel vége. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: Hát az nem pvalázat?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem bizony. (Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Gyalázat!)

Elnök: Csendet kérek, t. Ház!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Tessék egy katonailag szervezett intézetben megengedni (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Elnök cseppet.), hogy az a szellem kerüljön felszínre, amely ott uralkodik. Ily szellemben katonákat nevelni lehetetlen. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hazaárulók legyenek, ugy-e?) Gotterhaltével lehet? Folytonos zaj.)

Elnök: Papp Zoltán képviselőt rendreutasítja. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

(Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: A miniszter ne beszéljen így! Ezt nem lehet tűrni! Lengyel Zoltán ismételtén közbeszólt.)

Lengyel Zoltán képviselő urat rendreutasítom. (Elnök helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Csendet kérek, képviselő urak.

Ráth Endre: A minisztert utasítsa rendre, aki ilyen hazafiatlanságokat beszél!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Kérem méltóztatik látni ezekből a felolvasott nyilatkozatokból, hogy ezen két növendék nem azért távolították el az intézetből, mert talán a Gotterhaltet nem akarta énekelni. Nem, hanem azért, mert ott benn az intézetben politikailag izgatott. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) ... Kérem, nekem csak két fülem van, tessék hangosabban. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Szatmári Mór: Ehhez kérem irtózatos cinizmus kell!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Azon ifjak között, akik pár napi elzárásra voltak ítélve, volt egy Wlasics nevű növendék, aki különben igen jó magaviseletű és szorgalmas volt, duplakitüntetésre is volt, de ő annyira szívére vette azt, hogy megbüntettetett ez alkalommal, hogy kijelentette, hogy ki akar lépni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ezt helyesen tette!) És a szülők Pécsen lakván, másnap érte jöttek és kivették ezen növendéket az intézetből. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Okosan tették!) Ez felfogás dolga. Aki katona akar lenni...

Ugron Gábor: Az legyen osztrák és ne maradjon magyar. (Hosszantartó zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Aki katona akar lenni, az tanuljon meg engedelmeskedni.

Elég az hozzá, hogy a lapokban fel volt említve, elítélte az egész világ és én az élen, hogy öt növendéket kidobtak a hadapród iskolából. Ez azonban nem igaz, mert csak kettő lett elbocsátva, a harmadik pedig önként ment el. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miért?)

Szatmári Mór: Mondja meg, mivel izgattak? (Nagy zaj a bal és szélső baloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A másik azt mondta: «Az már mégis disznóság, hogy március 15-én a Gotterhaltét énekeltek velünk és nem adnak kimenőt.» Tudnivaló ugyanis, hogy éppen akkor Pécsen a szociálistáknak gyülekezettük volt. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.) Ilyenkor pedig az egész katonaiállomány készenléthez szokott lenni, minél fogva ezekkel a hadapródnövendékekkel, ezekkel a serdülő ifjakkal nem lehetett kivételt tenni és nem lehetett megengedni nekik, hogy kimenjenek és akarva, nem akarva, valami kellemetlenségbe keve-

redjenek. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mit csináltak a szociálisták?)

Az volt a lapokban, hogy katonai kíséret alatt küldettek haza azok az ifjak. Hát ez nem így volt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát ez hazugság volt?) Hogy ez hazugság-e, vagy valótlan, az mindegy, de meg kell cáfolni, hogy az ország lássa és tudja, hogy milyen eszközökkel dolgoznak. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

A növendékek tisztí becsületszavakra felszólítottak, tudják-e, hogy ki volt. Ez az egyik osztályban történt egy alárendelt tiszt részéről, a parancsnok tudta nélkül és nem is helyeseltetett az eljárás. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Megbüntették?) Én nyíltan megmondom, mi történt és nem srófolok fel, nem alkudok el semmit.

Lovász Márton: Minden igaz szóról-szóra, ami a Magyarországon volt.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Ami a Magyarországon volt, annak háromnegyede, hogy ne mondja 99 százaléka nem igaz! (Zaj.)

Lovász Márton: Minden igaz!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Hát kérem, ha olyan melegen kardoskodik a Magyarország mellett, elmondom az egészet, mondja meg nekem azután, hogy nem igaz! (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Holló képviselő ur Pécsre küldött valakit, aki belépve egy szerkesztőségbe, azt mondta: Urain, mi kérünk adatokat a pécsi hadapródiskolában történelekről, akár igaz, akár nem igaz, nekünk szenzáció és botrány kell. (Hosszantartó nagy zaj a baloldalon és derűtlenség jobbfelől.)

Kubik Béla: Amit a miniszter ur mond, az a hazugság! (Nagy zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: En azt hiszem, nagyon kevés mutatkozik valónak abból, ami a lapokban volt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Minden! Beismerte!) Engedelmet, de ha én át mondom, önök z-t fognak mondani, azt tudom. Mit ismertem én be?

Okolicsányi László: Az egészet!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Jó, belenyugszom, ez különben a felfogástól függ.

Szünet után.

Elnök az ülést újra megnyitja.

Br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Az előbbi kijelentésével sem a szólásszabadságot vagy a parlamentet, avagy a parlamentnek tagjait nem akarta sérteni.

Beöthy Akos: Kimagyarzásnak elég az a kijelentés, hogy nem akart sérteni!

Br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ez nem kimagyarzás, hanem csak egyszerű magyarázat. Válaszol Papp Zoltán interpellációjára is. Igenis van tudomása arról, mint azt már említette, hogy az a szabály, hogy egy vasárnapon a király-himnusz. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök felkiáltások: a Gotterhaltét.) az u. n. «Gotterhaltét», (Hosszantartó nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Babó Mihály: Ne hozza ide az osztrák császárt! (Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem meri nevén nevezni!)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Több mint száz esztendeje, mindig volt a király-himnusz!

Ugron Gábor: Mindegy, azért osztrák himnusz az! (Egy hang a szélsőbaloldalon: Gotterhalté volt az mindig!)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Mert az, amit az országban terjesztettek, amint azt Beöthy Akos és Thaly Kálmán megmondták, nem igaz. Nem igaz az, hogy a 49-iki kivégzések alkalmával a Gotterhaltét játszották.

Ugron Gábor: Az az osztrák himnusz nem a magyaró!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Az egész országban el van híresztelve az a valótlan, hogy az 1848/49-iki kivégzések alkalmával a zenekar a Gotterhaltét játszotta. Az nem igaz. (Egy hang a jobboldalon: Nohát miért hívják hóhér himnusznak.) A hazafiság éppen abban áll, hogy a népet az iránt felvilágosítsák, hogy az nem igaz.

Ugron Gábor: Az osztrák császár nem kelt, nekünk van királyunk.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A Ludovika-akadémiában, Nagy-Váradon és Sopronban is az intézetekben a múlt évben felváltva énekeltek a két himnusz. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Kölcsey himnuszát is?) Igen, a Kölcsey himnuszát. Azóta a Roffer-féle himnusz énekelik Pécsen, miután egyházi kijelentések felváltva... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon. Az nem lehet.)

Ugron Gábor: Tiltakozom az ellen. Azt a papot ki kell kergetni. (Folyton tartó nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök cseppet.)

Rákosi Viktor: Az a pap nem méltó a templomra. Azt ki kell kergetni a templomból. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) En mondom, pedig katolikus ember vagyok. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ki volt az a pap?)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A pécsi püspök volt.

Kubik Béla: Belekeverik még a katolikus magyar papságot is, csak hogy igazuk legyen. Ez már még sem járja. (Nagy zaj. Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ez megint nem áll. Azt mondja azután a képviselő ur, hogy a császárhimnusz nem királyhimnusz. (Ugy van! Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon: Császárhimnusz.) Több száz événél iratott egy az uralkodó tiszteletére emlékeztető imaszzerű himnusz. (Nagy zaj és felkiáltás a szélsőbaloldalon: Nekünk ez nem kell.) Hát addig, míg én itt vagyok, ezt meg fogom tartatni és fogom énekeltetni.

Rákosi Viktor: Ezt csak a néppárt helyesli, a kormánypart nem!

Olay Lajos: Gratulálok a szövetséghez! Osszeillenek! Most csokolózzanak is össze!

Rakovszky István: Csokolózzék a fonógépekkel! (Zaj.)

Szatmári Mór: Igaza van Olaynak! Most Vészi nem lobbanthatja többé a mi szemünkre őket! Most együtt vannak!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem merem eltörölni a Gotterhaltét, nem teszem, mert meggyőződése ellenére volna. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: No most tapsoljanak odaát.)

Kubik Béla: Most azok sem tapsolnak.

Rákosi Viktor: Csak a néppárt tapsol.

Rakovszky István: Hát én tapsolok is! Én nem látok abban semmit.

Abaffy Ödön: Én is tapsolok.

Kubik Béla: Majd belső titkos tanácsosok lesztek.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Azt hiszi, ezzel megfelelt a napirend előtt felszólalt uraknak, valamint ebben a kérdésben Pap Zoltánnak is. Pap Zoltánnak arra az interpellációjára, hogy a Magyar Színházról a Gotterhalte előadásakor a tisztek eltiltattak a darab megtekintésétől és hogy a térparancsnokság részéről is voltak ott tisztek, azt feleli, hogy az igaz volt. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Eltiltotta maga is, mert tudomására jutott, hogy ez a darab nemcsak hogy politikai színezetű, hanem nagyon alkalmas arra, hogy a tüntetésekre ingerelje a közönséget és gyűlöletre izgasson. A térparancsnokság tisztikara a Gotterhalte előadásán estéin vigyázott rá, hogy a rendelet foganatosításáért, de detektív szolgálatot nem teljesített.

Visontai Soma: Ez a copf, amiről Andrassy Gyula beszélt.

Béthy Akos személyes kérdésben szól, mert Fejérváry miniszter őt összekötetésbe hozta azzal, hogy 49-ben a vértanúkat a Gotterhalte hangjai mellett lötték agyon. A történelmet tanulmányozta s úgy tudja, hogy ez nem így történt, akkor a Gotterhaltet nem játszották. Hanem igenis a Gotterhalte hangjai mellett harcoltak az osztrákok a magyarok ellen. Tiltakozik végül az ellen, hogy a Gotterhaltet, mint király-himnusz a magyar közvéleménybe törvényhozással után becsempésszék. (Eljenzés a szélsőbaloldalon.)

Lovász Márton szintén személyes kérdésben szól s kijelenti, hogy lapjára dehonosztálással nyilatkozott a miniszter. Felolvass egy nyilatkozatot Hervay Frigyes hírlapírótól, aki kijelenti, hogy a kifejezéseket nem használta. (Zaj a szélsőbalon.)

Papp Zoltán szintén személyes kérdésben szól. Az ő véleménye is az, hogy az interpellációt napirendre kell tűzni. A honvédelmi miniszternek Takács Zoltánnak a pártjára történt vonatkoztatását nem veszi magára, mert személyének integritása szent és sérthetetlen.

Báró Fejérváry Géza: Nem értettem és nem vonatkoztattam senkire.

Elnök: Miután az interpelláció nem volt a mai napra kitűzve, a honvédelmi miniszter válaszát csak holnap mondhatja el az interpellációra. (Zajos derültség.) Be lett ugyan jelentve a válasz az ülés elején, de miután nem volt napirendre tűzve, csak holnap válaszolhat érdemlegesen a miniszter. Ezután rátérünk a napirendre.

Felkiáltások: Holnap! Nincs már idő arra.

Elnök folyton csöngtet s csendet kér a Háztól.

Az indemnity.

Neményi Ambrus hosszasan és körülményesen ismerteti a május 1-től augusztus végéig kért indemnity-törvényjavaslatot. Kéri a Házat, adja meg a felhatalmazást s fogadja el a bizottság javaslatát. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök megállapítja a holnap ülése napirendjét.

Kubik Béla: Kéri a miniszterelnököt, hogy Barta Odónnek a horvát zavargások miatt beadott interpellációjára holnap adja meg a választ.

Széll Kálmán miniszterelnök: Az interpellációra feltételeesen válaszolt már s azóta beigazolván látja a kapott hivatalos értesülést, holnap válaszolni fog.

Elnök a miniszterelnök nyilatkozatával kiegészíti a holnap ülése napirendjét s a mai ülést bezárja. Az ülés 2 órakor végződik.

TÁVIRATOK.

Forrongás a Balkánon.

Konstantinápoly, április 16. A porta környezetéből származó hírek szerint az úszkubi vilajetben török nyelven és a lakosság többi nyelvén szigorú rendeletet fognak kihirdetni, amely szerint gyűlések, tömeges felvonulások és másféle tüntetések tilosak. A bolgár exarka a porta kívánságára táviratilag utasította a törökországi püspököket és egyházközségeket, hassanak oda, hogy a bolgár lakosság ne zavarja meg a nyugalmat és ne csatlakozzék a bizottságok akciójához.

Konstantinápoly, április 16. A szmerdesi (kasztoriai kerület) harcra érkezett újabb jelentések azt mondják, hogy a redifeken kívül basibozukok is résztvettek a harcban és hogy a harc befejezése után épp úgy, mint a dobrsai kerületben vívott harcok után a törökök kihágásokat követtek el és fosztogattak. A basibozukok bevonását és az elkövetett kihágásokat azonban nem ítélik meg nagyon szigorúan, mert kétségtelen, hogy a törököket provokálta a bizottságok rémuralma, a bandák garázdálkodása és az általuk elkövetett gyilkosságok és más rémtettek. A monasztiri vilajetben a helyzet az utóbbi időben a bolgár bizottságok rendkívüli tevékenysége következtében rosszabbodott. Ugy látszik, hogy a bizottságok husvét előtt és husvétkor akarják kijátszani utolsó kártyájukat, azután erő hiánya miatt valószínűleg alább hagy a mozgalom. A porta most a kapott tanácsokra elhatározta, hogy nagyobb szabású és erélyesebb katonai intézkedéseket tesz, mint eddig és mellőzni fogja a basibozukok bevonását, akik különben török állítás szerint nem parancsra vettek részt a harcban, hanem mindkét esetben azért siettek segítségére a katonaságnak, mert a szomszéd falvak bolgár lakossága is résztvett a bandák harcaiban.

Konstantinápoly, apr. 16. A dobrsai kerületben, ahol március 27-étől 29-éig a bandákkal vívott harcok következtében valóságos felkelés volt, egy redif-zászlóalj elhelyezése helyreállította a nyugalmat, Eddig ott 130 bolgár embert tartóztattak le a bandák harcaiban való részvétel miatt. Tegnapelőtt és tegnap a Jildiz-palotában rendkívüli miniszteri tanácskozások voltak, amelyek hír szerint a három macedon vilajet helyzete körül forogtak s állítólag azzal végződtek, hogy különféle rendszabályokat határoztak el.

Lázadás San-Domingóban.

New-York, április 16. St.-Thomasból a *Troude* francia cirkálóhajónak egy Santo-Domingóban feladott jelentése érkezett ide, amely szerint hétfőre virradó éjjel és hétfőn reggel megint harc folyt a város birtokáért. Néhány ember elesett és sokan megsebesültek. A kormány csapatai eleinte előnyben voltak, de azután a St.-Carlos erődből is újra kivetkék őket.

A közuti sztrájk vége.

— Közeledés a békés megoldás felé. —

Budapest, április 16.

Véglegesen eldőlt immár a sztrájk sorsa. A közuti vasut igazgatósága kiállotta a próbát; de jó tanulság ez az alkalmazottaknak is, akik a jövőben majd nem hagyják magukat kívülről jött igazgatók által felülteni. Nem ugranak majd bele meggondolatlanul olyan mozgalomba, amelylyel jövődöntő tiszteletes megélhetésüket s családjaik sorsát is kockára teszik.

A villamos vasut igazgatóságának végrehajtó bizottsága tegnapi ülésén elhatározta, hogy dacára annak, hogy a forgalom állandó rendes lebonyolítása biztosítva van s hogy a személyzeti létszám már is túl van haladva, mégis a sztrájk rendtartásának azon határozmányaitól, amely a sztrájk esetére az

elbocsátást rendeli, *eltekint* és a kilépett kocsivezetőket és kalauzokat *visszahelyezi* azon feltétel alatt, ha azok szabályszerű uton azt írásban kérelmezik. Elhatározta, hogy rangját és fizetését mindenkinek változtatlanul meghagyja s hogy az egyedüli hátrány, amely őket a sztrájk folytán éri, az, hogy előléptetésben időlegesen nem részesülnek.

Alighogy a végrehajtó-bizottság ezt elhatározta, váratlanul dr. László Jenő álnéven *Nagy* János szocialista vezér jelent meg az igazgatóságnál és kérte, hogy a sztrájkolók küldöttségét az igazgatóság fogadja és hallgassa meg. A küldöttség este hét órakor jött és kérte először a memorandum foglaltak figyelembe vételét, azután pedig a visszavételt. A társaság elnöke a küldöttséget barátságosan fogadta és miután az igazgatóságnak az első memorandum benyújtása alkalmával adott válaszára utalt, a fent hozott határozatot részletesen megmagyarázta és melegen szívkre kötötte, hogy kérelmüket még este adják be, hogy azt részben még az éjjel elintézhesse, úgy, hogy a jelvetteknek szolgálatba lépése már reggel kilenc órakor kezdetét vehesse. A küldöttség nem tett végleges kijelentést, hanem csak arra vállalkozott, hogy a kapott választ társaival közölni fogja és azok elhatározását bejelenti.

A sztrájkutányán, amint a küldöttség visszaérkezett a válaszzsal, futótűzként terjedt el a hír, hogy az igazgatóság hajlandó az alkalmazottakat visszavenni. És ez egyszerre eldöntötte a sztrájk sorsát. A sztrájkolók egy nagy része amellett volt, hogy álljanak munkába. De felpattant ekkor hirtelen a szónoki emelvényre *Szinétár* volt kalauz, akit még a sztrájk előtt szabálytalan pénzkezelés miatt bocsátott el szolgálatából a társaság s aki utóbb az egész sztrájkmozgalmat szervezte.

Beszédét mondott volt társaival s arra buzdította őket, hogy ne hagyják abban a sztrájkot, amíg a társaság a memorandum minden pontját nem teljesíti. Oriási zavar támadt erre. Az egyik rész távozni akart, a *Szinétár* által terrorizáltak azonban elállták a kijárást. A sztrájkolóknak mégis egy része kitört az ajtókon s futva menekült. Ezek ma már munkába is állottak.

Ma reggel ismét többen elhagyták a sztrájkutányát. Mintegy negyven ember jelentkezett *Huszár* Adolf rendőrtisztviselőnél azzal, hogy ők munkába akarnak állni. A rendőrtisztviselő azonnal intézkedett, hogy a negyven ember minden bántódás nélkül távozhassék, ami meg is történt. A sztrájkolók most két csoportra oszlanak. A nagy többség, mely mintegy négyszáz emberből áll, feltétlenül munkába akar állni, ha a közuti vasutársaság mindnyájukat visszafogadja; míg a százötven tagból álló kisebbség *Szinétár* vezetésével az összes követelések teljesítését követeli. Reggel különben ismét gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy hattagú küldöttséget menesztenek *Halmos* János polgármesterhez. A közuti vaspályatársaság — amint annak idején megírtuk — beadványt intézett a tanácshoz még a sztrájk kitörésekor, amelyben bejelentette, hogy korlátozni volt kénytelen a forgalmat s kéri, hogy ezt a körülményt *vis major*-nak tekintse a hatóság. A tanács ezt a beadványt, valamint a vaspályatársaságnak tegnap benyújtott emlékiratát is ma vette tárgyalás alá. Az emlékirathoz a vasutársaság jelentést tesz a sztrájkról és a sztrájkolók helyzetéről s kifejti, hogy megokolatlanul kezdték az alkalmazottakat a sztrájkot.

A tanács kimondotta, hogy mielőtt a vis major felől határozná, vizsgáló bizottságot küld ki, amely a legszigorubb módon járjon el. A bizottságban lesznek: Piperkovits Bátor tanácsjegyző, Fülepp Kálmán tiszti főügyész, Lampl Hugó főszámvivő, Heltai Ferenc és Röck Géza fővárosi bizottsági tagok.

Ugyancsak ma délben a sztrájkolóknak kisebb küldöttsége tisztegett a polgármesternél, kérve, hogy a netáni vizsgálat alkalmával őket is hallgassák meg. A polgármester kijelentette, hogy a kérelmet lehetőleg figyelembe fogja venni.

* A «Trieszti nő»-ben még künn levő sztrájkolók délután 5 órakor nyilvános gyűlést tartanak, a következő tárgysorozattal: 1. A sztrájk és a hatóságok. 2. A sztrájkolók helyzete. 3. Mi a teendő?

SZINHÁZ.

* Pálmai Ilka a Népszínházban. A Népszínházban ma felújításra kerül Weinberger Károly operettje «Az ízé», mely a múlt évben egymásután huszonöt előadást ért meg *Pálmai* Ilka vendégfellépésével. Ma ismét Pálmai Ilka fogja játszani a darab egyik főszerepét Gabriellát, a másik főszerepet pedig *Hegyi* Aranka.

NAPIHIREK.

Budapest, április 16.

— (Időjárás.) Északnyugat felől erős maximum közeledik a kontinensre, az alacsony nyomás pedig északon maradt. A genouai öböl vidékén új depresszió fejlődött. Európában az idő hűvös és változóan felhős. Jelentékeny esők voltak Kelet- és Észak-Európában. Hazánkban az idő szárazabb lett, számottevő csapadék (eső, hó) csak Erdélyben fordult elő, míg nyugaton csapadék egyáltalán nem volt. Az éjjeli hőmérséklet a nyugati megyéket kivéve, többnyire a fagypontra alá süllyedt. (N.-Szeben —5.)

Jóslat:

Változóan felhős, hűvös idő várható, helyenkint csapadékkal.

Hőmérséklet +11.5 C. fok.

— (Erzsébet Amália főhercegnő esküvője.) Tegnap napunkban említettük, hogy a király tegnap pompás ajándékkal lepte meg Erzsébet Amália főhercegnőt, Liechtenstein herceg menyasszonyát. Az ajándék, mint Bécsből jelentik, egy ragyogó collier és egy drága kőszötyű. Mindkét ékszer drága rubinokból és gyémántokból van kirakva. A fiatal pár a mézeseteket a feldsbergi kastélyban fogja tölteni, melyet kényelmesen rendeztetett be Liechtenstein János herceg. A pompás kastély, mely Alsó-Ausztriában fekszik, a XVII-ik században épült s 244 szoba van benne.

— (Gróf Károlyi Sándor itthon.) Gróf Károlyi Sándor, a magyarországi agráriusok vezére, tegnap este közel felévi távollét után Mentonból Budapestre érkezett.

— (Elischer Gyula kitüntetése.) A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király dr. Elischer Gyula budapesti tudományegyetemi rendkívüli tanár és szent Rókus kórházi főorvosnak és törvényes utódainak, a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet díjmentesen adományozta.

— (A német császárné nem megy Olaszországba.) Mint Berlinből jelentik, a német császárné orvosai tanácsára betegségére való tekintettel, nem kíséri el férjét olaszországi útján. A császárné, tudvalevő, karján szenvedett törést Grünwaldban lovaglás alkalmával s sebe még nem gyógyult be egészen.

— (Magyar nemesség.) A király Radjovic Ljubomir őrnagynak és törvényes utódainak a magyar nemességet «radoboj» előnévvel díjmentesen adományozta.

— (A cár utazása.) Pétervárról jelentik a «Frankf. Ztg.»-nak, hogy a cári pár legközelebb Moszkvából Péterváron át Darmstadba utazik, ahonnan folytatja útját Olaszországba.

— (Uj osztálytanácsos.) A király dr. Kégl Imre osztálytanácsosi címmel és jellel felruházott miniszteri titkárát osztálytanácsossá kinevezte.

— (Kitüntetés.) A király Szakall Antal, a gácsi járás főszolgabírájának, buzgó szolgálatai elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— (A dán trónörökös pár) ma reggel gyermekeivel Bécsbe érkezett. Megérkezésekor Ahlefeldt dán követ és neje üdvözölte a trónörökös-párt. A trónörökös és családja egy héttig marad itt, azután Sopronba megy.

— (A Landwehr helyettes főparancsnoka.) Bécsi távirat jelenti: A hivatalos lap közlése szerint a király Parmann altábornagyot a hadsereg lövészkolompjának felügyelőjévé és a törzstisztjelöltek vizsgálóbizottságának elnökévé az osztrák honvédség helyettes főparancsnokává nevezte ki.

— (Titkos tanácsosi eskütétel.) Bécsből jelentik: gróf St. Quentin, Frigyes főherceg főudvarmestere ma tette le a titkos tanácsosi esküt a király kezébe.

— (Vaszary Kolos bíbornok hercegprimás) szerdán reggel dr. Kohl Medárd felszentelt püspök és dr. Andor György titkár kíséretében Balatonfüredre utazott, hol a bíboros egyházfejedelem augusztus 12-éig szándékozik maradni. Kohl püspök az idén is májusban és júniusban hosszabb bérmaköruttra megy a nagyterületű főegyházmegyében. Budapestén május 21-én kezdődik meg a bérmálás szentségének kiosztása.

— (Liechtenstein herceg a királynál.) Bécsből jelentik, hogy a király ma délelőtt Liechtenstein Alfréd herceget fogadta, aki köszönetet mondott ő felségének az aranygyapjas-renddel való kitüntetésért.

— (A király adománya.) A nyitramegyei Péterfalva és Letenőc községek önkéntes tűzoltó-egyesülete kedvezőtlen anyagi helyzetében a királyhoz fordult segítségért. A király, mint tudósítónk jelenti, kétszáz koronát küldött az egyesületnek, amelyet ezzel az összeggel megszabadított a nyomasztó anyagi gondoktól.

— (Gör. kath. husvétii istentisztelet a fővárosban.) A budapesti gör. kath. hitközség egyháztanácsa ez uton adja tudomására a gör. kath. híveknek, hogy a husvétii ünnepek alkalmából a következő sorrendben fognak a szertartások végezteni: F. hó 18-án, szombaton fél 7 órától 8 óráig reggel gyónatás, utána mise és áldoztatás. E hó 19-én vasárnap és e hó 20-án, hétfőn reggel fél 7 órától 9 óráig gyónatás, utána nagymise. — Ugyszintén gyónatás lesz szombaton, e hó 18-án délután fél 3 órától fél 7-ig. A szertartások az egyetemi templomban fognak megtartani, melyeket Roskovics Emánuel ungvári főgimnáziumi hittanár fog celebrálni. — Vasárnap mise után pászkaszentelés lesz.

— (A Meteor útja.) Győről jelentik: A «Meteor» Lipót Szalvator főherceg léghajója Győrnél leszállt. A léghajót Korwin főhadnagy vezette. Vele voltak még gróf Ludolf Manó főhadnagy s Plach hadnagy.

— (Gyászrovat.) Madarassy Pál titkos tanácsost, főrendiházi tagot tegnap délután négy órakor temették el örösi részvétellel. Ravatalát tömérdek koszorú borította. A végső tisztességen megjelentek a többi közt: Láng Lajos kereskedelmi miniszter, Wickenburg Márk gróf kereskedelmi államtitkár, Csáky Albin gróf, a főrendiház elnöke, Tarkovich József, Bedő Albert, Gulner Gyula, Graezenstein Béla államtitkár, Kautz Gyula nyugalmazott bankkormányzó; a Magyar-Osziptrák Bank részéről Bilinszky lovag kormányzó, Pranzer dr. vezértitkár, Zuch vezértitkár-helyettes a bécsi intézettől, a budapesti intézet részéről Schmiedl helyettes-főnök, Elischer középonti felügyelő. A beszterlést Nemes Antal dr. budavári apátplebános végezte; az Opera énekara gyászadalokat énekelt. Azután a németvölgyi temetőbe kísérték a halottat s ott tették örök nyugalomra. Az elhunyt lelkiüdvéért április 17-én délelőtt kilenc órakor gyászmisét mondanak. A gyászoló családnak tegnap is számosan küldték a részvételt. A király ezt a részvétlétvitelét küldte:

Madarassy Gábor ő méltóságának. Ő császári és apostoli királyi felsége holdogult edesatyjának gyászos elhunytá alkalmából Méltóságodnak részvételt kifejezni méltóztatott. A császári és királyi kabinetiroda.

Részvételt fejezték ki még Széll Kálmán miniszterelnök, Láng Lajos, Lukács László, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác miniszterek, Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke, gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, Kautz Gyula, Winterstein alkormányzó, Ludvig Lajos, a közigazgatási bíróság ny. elnöke, stb.

— (Bíró Lajos Afrikában.) Bíró Lajos, a kiváló természettudós, ki mostanáig Tunisban tartózkodott, székhelyét mostanában áttette a Szahara-sivatag északi szélére. Bíró május hó végéig ott marad s akkor ismét hazatér.

— (Aranyelet Aradmegyében.) Aradról írják napunknak: Tegnap ott egy ottlakai paraszt ember, ifj. Argyelán János, megvételre kínált két antik arany csészét, melyek közül az egyik sértetlen ép állapotban volt, a másik azonban három darabra volt törve. Az ékszerész az ottlakai emberrel együtt felvitte a csészéket a rendőrséghez, hol dr. Bedő arpad rendőrhadnagy hallgatta ki Argyelán Jánost. Előadása szerint ezelőtt mintegy négy héttel lucernás kertjét szőlő alá forgatta, akkor vetette fel az ásó a két kis tányért. Azt hitte sárgaréz s a gyerekek játszottak vele mostanáig, az egyiket el is vágta három darabra. Most dolga akadván Aradon a bankban, behozta a két csészét, hogy szerencsét próbáljon, hátha kap értük valamit? Nevezetes, hogy ez az Ottlakán lelt két csésze nagyságra, súlyra és külső állapotra nézve szakasztott olyan, mint a nemrégiben Magyarádon talált aranyelet, melyről megállapították, hogy avarkorbéli áldozati csésze. Aranysúlyuk ezeknek is egyenként 80 gramm, arany értékük tehát 320 korona. A rendőrség további hivatalos eljárásra kiküldi a leletet az illetékes főszolgabírónak Kisjenőre. Onnan küldik fel aztán a Nemzeti Múzeumnak.

— (A Duna áradása.) A Duna összes mellékfolyóival az utóbbi esőzések következtében még mindig árad. Fajsznál. Bajánál igen magas a víz s a folyammérsétség különös intézkedéseket tett. A fővárosnál a víz tegnap óta 22 centimétert áradt s mai magassága 348 centiméter.

— (Osztályorsjáték.) Az osztályorsjáték mai húzásán a következő számok húzattak ki:

10.000 koronát nyertek: 40046 58937 104380.
5000 koronát nyertek: 37223 73383.
2000 koronát nyertek: 6773 12687 13609 14888
15670 20540 21079 24156 25687 26834 35047
55701 41409 42260 44854 50835 51376 56768
60404 62784 64941 65979 67980 78166 89391
96129 101341.

1000 koronát nyertek: 1173 7335 13453 13538
13633 15569 18685 29561 37315 52139 55522 57796
60825 65882 66838 67045 67439 68403 68988 75733
76997 79951 80400 84455 82035 82192 82653 83646
85620 89095 89795 93562 83653 95289 100081
101142 102431 102776 100918 106177 106795
107294 107466.

500 koronát nyertek: 200 1649 1941 6205 7942
8479 16661 17580 17716 19415 19815 20502
23276 25758 28863 20297 31464 32146 37570
37621 37826 40513 44256 47919 49010 50157
50667 50743 54111 54440 59917 60993 64886
68270 68383 72393 76026 77089 82818 84377
87401 88095 94996 95943 100536 102804 104696
106570 107793 108642 109197.

Továbbá kihúztak még 1872 számot 200 koronás nyereménynyel.

— (A szegedi nazarénusok temploma.) Keveset tud az új hitűekről a közönség, legfeljebb csak akkor esik róluk szó, ha valamelyiküket katonai börtönbe viszik, mivel nem akar fegyvert fogni. Pedig folyton toborozzák híveiket, különösen az egyszerű parasztnép köréből s több nagyobb városban templomuk is van már. Szegeden a belvárosi Zerge utcában mostanában épült. Egyszerű, igen csinos ház s felépítése 10.000 koronába került. Ezt a pénzt a szegedi és környékbeli hívők adták össze. Szegeden mintegy hatvanan vannak nazarénusok, bele nem számítva a tanyai újhítűeket. A papjuk Ofolt István nemestakács-utcai vagyonos malomtulajdonos. A templom gondozóját Milkó Radivojnak hívják. Egyszerű munkásember. Egy szegedi lap tudósítja meginterjúholta:

— Mennyi az egyházi adójuk? — kérdezte a legénytől.

— Semmi. Krisztus urunk is ingyen tanított és gyógyított.

— Volt-e katona?

— Nem voltam. Most megyek sorozásra, de aligha vesznek be, mivel gyengék a szemeim.

— De ha megtudják, hogy nazarénus, akkor már csak azért is besorozzák. Ne mondja meg a sorozáson, hogy újhítű — tanácsolta neki az újságíró.

— Újhítűnek csak az igazat szabad mondani — felelte az asztalos mély meggyőződéssel.

x Főhívjuk olvasóink figyelmét Herceg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatáruházára.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— A kosaras asszonyok ügye a táblán. Ma tárgyalták azt a förtelmes bűnügyet a királyi táblán, amely tavaly ősszel oly nagy feltűnést keltett. Az eset részletes ismertetését teljesen feleslegesnek tartván, csak azt említjük meg, hogy a három kosaras asszonyt Fábrián Józsefnét, Horváth Lajosnét és Horváth Marit a törvényszék felelősségre vonta. A zárt tárgyaláson a három vádlott mindent tagadott s bár vagy 30 tanút hallgattak ki, a törvényszék mindhárom vádlottat felmentette. Indokolásában azt mondja az ítélet, hogy nincs meggyőző bizonyíték a gyermekek beteges fantáziájából fakadt s ingadozó vallomásaiban, míg a tanúk vallomásai teljesen elfogadhatlanok voltak. A vádlottakat pedig azonnal szabadon eresztették. Ma foglalkozott az ítéletábrla I. büntetőtanácsa ez ügygyel. Ozvegy Fábrián Józsefné és Horváth Lajosné személyesen jelentek meg. A tábla a vád, védelem és a sértett fél meghallgatása után az elsőbírósg ítéletét helybenhagyta.

— Bartha Miklós sajtópöre. A kolozsvári királyi tábla tegnap tárgyalta Bartha Miklósnak Halász Lajos lapszerkesztő ellen indított sajtópörét. A törvényszék tudvalevőleg Halászt rágalalmazás címén nyolc hónapi fogsággal és 2000 korona pénzbüntetéssel sújtotta. A királyi tábla Dési Géza nagyvá-

radi ügyvéd védőbeszéde után a büntelést két heti fegyházra és 200 korona pénzbüntetésre szállította le. Halász megnyugodott az ítéletben.

— A dob-utcai rablógyilkos. A budapesti büntető törvényszék ma délelőtt hirdette ki Gelber Baruch előtt a kir. Kuria immáron jogerős ítéletét. Gelber Baruchot a budapesti kir. törvényszék tudvalevőleg életfogytig tartó fegyházra ítélte. A kir. Kuria azonban ezt a büntetést 15 évi fegyházra szállította le. Gelber Baruchot ma két börtönőr kísérette be a tárgyaló terembe. Mikor Agorasztó bíró kihirdette előtte az ítéletet, Gelber, aki a börtönben feltűnően meghízott, örvendő arccal hajtotta meg magát a bíróság előtt. Gelbert pár nap múlva elszállítják az illavai fegyházba.

KÖZGAZDASÁG.

A szeszértékesítés országos szervezése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület egybehívására az Egyesült Szeszgyárak leszámloló irodája, az O. M. G. E. és a Mezőgazdasági Szesztermelő Országos Egyesületének kiküldöttjei Bujanovics Sándor udvari tanácsos elnöklésével értekezletet tartottak, melynek célja volt tanácskozni a szeszértékesítés országos szervezéséről. Bujanovics Sándor elnök megnyitván az értekezletet, konstatálta, hogy a termelők és a gyárosok közt ellentét nincs, érdekeik azonosak, a nehéz viszonyok kényszerítik őket arra, hogy közösen keressék a módját a a kontingens szesznek a hazai fogyasztásban való értékesítésére szolgáló szervezet létesítésének.

Leipzig Vilmos kiemelte az egyesülés és a közös célra való törekvés jelentőségét a előterjesztő az értékesítési szervezet tervét. E szerint a vidéki szeszgyárak kerületenként szövetkezet-ként tömörülnének, ezeknek a szövetkezeteknek középpontja lenne az egyesült szeszgyárak leszámloló irodája. Az értékesítés tekintetében tehát a mai helyzet maradna fenn azzal a különbséggel, hogy ezentúl valamennyi szeszgyár egyesülne és a középpont mintegy az átutalási eljárást gyakorolná. Bujanovics Gyula hibáztatta, hogy a kontingenst tíz évre állapították meg, holott a fogyasztást ily hosszú időre meghatározni nem lehet. Ez a körülmény és a galíciai szeszbeözönlés nehéz helyzetet teremtett. Az előtte szóló tervet helyesli. Wollitz Gusztáv indítványozta, hogy az értekezlet elvileg mondja ki az értékesítő szervezet megalakulását s a részletek megbeszélésére, az alapszabályok kidolgozására szűkebbkörű bizottságot küldjön ki. Egyedi Lajos köszönetét fejezte ki az O. M. G. E.-nek az értekezlet egybehívásáért. Az indítványokhoz hozzájárult. Rubinek Gyula örömet fejezte ki, hogy az értekezlet az értékesítés alapjait a szövetkezeti formát választotta, a tervet és az indítványt elfogadta. Dr. Szilágyi Gyula a létesítendő központ feladatai közé kívánta sorolni az exkontingens ki-termelésének megkönnyítését. Wollitz Gusztáv ez utóbbit a később tárgyalandó kérdések közé kívánta sorolni. Bujanovics Sándor konstatálván a tervre és a Wollitz javaslatára vonatkozólag az értekezlet tagjainak teljes egyetértését, az ülést berekesztette. A szűkebbkörű bizottság tagjai lettek: Bujanovics Sándor elnöklésével: Leipzig Vilmos, Wollitz Gusztáv, Bujanovics Gyula, dr. Szilágyi Gyula.

A székelyföldi kivándorlás. Udvarhelymegye alispánjának gondosan megszerkesztett jelentéséből szomorú kép tárul elénk a székelyföldi kivándorlás nagy arányáról. A múlt évben hivatalosan kiadott ut-levelek szerint három vármegyéből a következő számban vándoroltak ki: Udvarhelymegyéből 812, Csikmegyéből 3988, Háromszékmegyéből 5184. Együtt 9984. Ebből Oláhországba ment: Udvarhelymegyéből 600, Csikmegyéből 3788, Háromszékmegyéből 5184. Együtt 9572. Amerikába vándorolt: Udvarhelymegyéből 84, Csikmegyéből 77, Háromszékmegyéből 127. Együtt 288. Tíz ezeret meghaladó ember hivatalos okmányok szerint költözött ki. Bizvást föl lehet tenni, hogy ugyanekkora szám utlevél nélkül szökött ki Romániába erigófuttyón, emedvevámon, — már úgy, ahogy a székely csinálja.

Az «Anker» élet- és járadék-biztosító-társaság (Magyarországi vezérképviselet: Budapest, VI., Deák-tér «Anker-udvar») 1903. március havában benyújtott a társaságnál 830 ajánlat 4.454.436 korona biztosított összegre és kiállított 711 kötvény 3.488.194 korona összegre. — A jan.—márciusi havi időszak alatt benyújtott 2480 ajánlat 14.167.478 koronára és kiállított 2249 kötvény 12.298.279 koronára. Károk és esedékessé vált eléricsi biztosítások folytán eddig 236 millió korona fizettetett ki. A haláleseti biztosításoknál A) osztaléktörvény szerint a nyeresévy-osztalék az elmúlt évben az évi díj 25 százalékát tette ki. A vegyes- és takarékpénztári biztosításnál B) osztaléktörvény szerint az egyes biztosítások fennállása óta befizetett összes díjak 3 százaléka, tehát fokozatosan emelkedőleg az egyes évi díjak 9. 12. 15. 18. 21. 24 százaléka fizettetett ki nyeresévy-osztalék gyanánt készpénzben. A társaság vagyona 1901. december 31-én 145 millió korona, biztosítási állomány 511 millió korona.

A lótenyészítés Zalamegyében. A Zalamegyei Gazdasági Egyesület Malatinszky György indítványára elhatározta, hogy állást foglal a hidegvérű lótenyészítés mellett és a törvényhatóság ez irányban felterjesztett vármegyei szabályrendeletek jóváhagyását fogja kérni a földművelési minisztertől.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza elkelt 20.000 mm. 2½—5 fillérrel magasabb áron.

Készárúzet.

Buza:
Tiszavidéki: 1200 mm. 81 k. 8.45 korona, 1000 mm. 81 k. 8.35 korona, 400 mm. 81 k. 8.35 korona, 1100 mm. 81 k. 8.325 korona, 200 mm. 80.5 k. 8.30 korona, 200 mm. 80.5 k. 8.30 korona.

Fejérmegyey: 1000 mm. 79.5 k. 8.15 korona, 150 mm. 78.5 k. 8.05 korona, 100 mm. 80.5 k. 8.25 korona.

Pestmegyevidéki: 500 mm. 80.5 k. 8.27 korona, 200 mm. 80.5 k. 8.375 korona, 100 mm. 80 k. 8.225 korona, 100 mm. 79 k. 7.925 korona, 500 mm. 79.5 k. 8.05 korona, 100 mm. 790 k. 8.15 korona, 50 mm. 81 k. 8.15 korona, 200 mm. 78 k. 8.— korona, 250 mm. 78 k. 8.— korona, 200 mm. 80 k. 8.25 korona.

Totnai: 1800 mm. 76 k. 7.95 korona, 300 mm. 79.5 k. 8.20 korona.

Bánsági: 1200 mm. 79.5 k. 8.10 korona, 100 mm. 79.5 k. 8.15 korona.

O-Becsei: 3100 mm. 76.5 k. 8.15 korona.

Szanádi: 500 mm. 78.8 k. 7.85 korona.

Böcskai: 1300 mm. 76.7 k. 8.125 korona.

Raktárúru: 1000 mm. 76.5 k. 7.75 korona.

Rozs: 200 mm. 6.80 korona, 100 mm. 6.80 korona, 300 mm. 6.775 korona, 100 mm. 6.725 korona.

Arpa: 300 mm. 5.70 korona.

Zab: 100 mm. 6.35 korona, 100 mm. 6.30 korona.

Tengeri: 600 mm. 6.30 korona, 200 mm. 6.20 korona, 100 mm. 6.15 korona.

Érték-tőzsde.

Jóval kevesebb üzlet mellett az irányzat is gyengült. Délben a rimamurányi és a helyi közlekedési értékek javultak valamivel. A forgalom azonban mindvégig csekély maradt.

Az előzősdén jegyeztek:

Osztrák hitelrészvény	675	—	674.50	674.50	—
Magyar hitelrészv.	725	50	724.50	725	—
Leszámloló bank	458	—	458	458	—
Jelzálogbank részv.	521	—	521	521	—
Rimamurányi	478	—	477.50	477	—
Allamvasut	67	—	686.50	685.75	—
Városi villamos	305	—	305	305	—
Budapesti Közfut	612	—	612	612	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitel	674.75	—	—	—	—
Magyar hitel	725	—	—	—	—
Leszámloló bank	458	—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	521	—	—	—	—
Rimamurányi	479	—	—	—	—
Allamvasut	685	—	—	—	—
Városi villamos	305	—	—	—	—
Budapesti Közfut	613	—	—	—	—

Kivonat a hivatalos lapból.

— április 16.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Sztotadinovics Melánia okl. tanítónőt a dolovai községi elemi iskolához rendes tanítónővé egyelőre ideiglenes minőségben kinevezte.

REGÉNY-CSARNOK.

Az aranytermő szőlő.

Történelmi regény.

Írta: Magyar Gyula.

A vak Kelevény Fülöp, aki ott várta az ebédet a többi koldusok közt a püspökház előtt, valahogy meghallotta, hogy Bozsóky Katalint a törvényszék elé citálták. Szörnyen megijedt. Egyet gondolt s fölvezetette magát a vármegye házára, ahol kijelentette, hogy ő Kun Gáspár halálos pöre ügyében tanúságot akar tenni.

— Ejnye, ezt meghallgathatja nagyszony — szolt a bíró — hátha valami okosat mond a Kelevény.

Kelevény Fülöp pedig, amint nagy alázatosan elhadarta, esküdözött, hogy ő tulajdonképpen nem a főbünös. Őt csak elcsábították ígéretekkel, hogy tegyen hamis tanuvallomást Kun Gáspár ellen.

— Aztán ki csábította el?

— Hát a Szánthó András nemzeti uram, meg a Bozsóky Katalin nagyszony.

— Es mivel csábították el kendet?

— Hát a Szánthó spektabilis ígért egy mázsa aranyat.

— Az azt mondta, hogy ha az urát elföldelik, hozzám gyün feleségül.

— Ez nem csak vak, hanem bolond is — jegyezte meg Katalin, hanem amíg kimondta ezt a pár szót, reszketett, mint a nyárfalevel. De azért ott fogták a szép asszonyt. Ott ült a börtönben két-három hónapig, de nem tudtak belőle kivenni semmit sem.

Az egyik napon aztán ismét föl hívták kihallgatásra. Azt mondták neki, hogy egy új tauu jelentkezett ellene.

— Ugyan ki lehet az? — gondolkodott Katalin.

A kihallgató bíró kiszólt és egy apáca lépett a terembe, Katalin megismerte, Szánthó Erzsébet volt, soror Erzsébet. Mikor meglátta, elkezdett remegni. Tudta, hogy egy megsértett asszony, egy szegényoszlophoz kötött asszony mire képes, de azt is tudta, hogy egy szerető női szív mire képes. Az apáca a bírótól csak annyit kérdett:

— Tagad?

— Tagad — felelte ez.

Akkor Szánthó Erzsébet Bozsóky Katalin felé fordult és a nála volt kosárból kivett valamit, úgy hogy azt senki nem láthatta kettőjükön kívül s azt a rejtélyes dolgot a bünös asszonynak megmutatta. Katalin, a kétségbeesés borzalmával sikoltott föl:

— Irgalmazz, az Isten nevére, irgalmazz!

Az a valami Kun Gáspár levágott feje volt, majdnem olyan épen, mint ahogy levágták. Megüvegesedett szemével most is úgy nézett, olyan rettenetesen a feleségére, mint akkor, mikor elébe gurult a vérpadról.

Bozsóky Katalin ezen a napon mindent bevallott.

Egy óra rá az ő szép feje is legurult ugyanazon hóhérbárd csapása alatt.

Achmed bég halála.

Az Urnak 1594-ik esztendejében, március hónapban megint nagyot fordult a világ sorsa. Karancs István holmi kontárkodásokért ismét a vármegye tömlöcébe került, Szinán nagyvezér pedig eppár nappal később megint ura lett a városnak. A töröknek ebben a jó időben meg volt az a még jobb szokása, hogy minden különös esemény miatt haragba jött, már olyan esemény miatt, ami a Koránban nincs megírva és az ilyen dolognak miatta kegyetlenül sarcot vett arra a városra, ahol az előfordult.

Igy történt, hogy Szinán nagyon megnehezelt azért, hogy azt a vitéz Kun Gáspárt, aki a kál-máncsehi csatában az ő bal fülét levágta, ártatlanul lenyákazták.

(Foiyi. köv.)

Felelős szerkesztő: PAP TAMAS.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

Üzlet-megnyitás.

1 elegáns ruha legújabb divat szerint ... .. 10.— frt	1 elegáns felsőkabát 9.— frt és feljebb.
1 angol dupla gallér 3.— «	1 leánykabát legújabb 3.— «
1 remek selyem blouz 4.50 «	1 halosontfüző 95 kr. és feljebb.

Gyászuhanak 4 óra alatt készítettnek.

Budapest, Kerepesi-ut 40.

Női ruha- és felöltő áruház a „Párisi nő“-höz.

Tavasz beálltával

szükséges áruházunkat fölkeresni.

Áraink a legolcsóbbak az országban.

1 eleg. angol Cosium ... 10 frtól kezdve.	Vaidiatlasz Caclimir vagy selyem-
1 remek selyem blouz ... 4 frt 50	fényű Cloth paplan ... 3 frt 50
1 legújabb alakból ... 3 frt 50 és felj.	Szegedi lepedő darabja ... 95
1 gyönyörű paletó ... 6 frt 50	1 vég rumb. vászon 6 1/4 széles 5 frt 80
Ugyanaz leánykák részére ... 4 frt 50	1 készlet ág- és asztalterítő ... 5 frt —

Gyászuhanak 4 óra alatt készítettnek.

HERCZEG ÉS HORVÁTH

BUDAPEST, Kerepesi-ut 52.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1903. április hó 17-én.

M. kir. Operaház.

A varázsfuvola.

Nagy dalmű 2 felvonásban. Zenéjét szerzette Mozart A. Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.

Előszór:

Léha világ.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Prém József. Kezdeté 7 órakor.

Népszínház.

Pálmay Ilka vendégfelléptével

Az izé.

Operett 3 felvonásban. Kezdeté 7 órakor.

Vígyszínház.

Mici hercegnő.

Bohózat 5 felvonásban. Írta Feydeau Georges. Kezdeté fél 8 órakor.

Magyar színház.

A szobaleány.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Írta Hennequin és Bilhaud. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.

Egyiptom.

Három felvonásban, 120 színesen vetített képpel és 16 mozgóképkel. Írta Ráth István. Kezdeté fél 8 órakor.

Schoffola Ernő A gummiágyás meghonosítója Budapest, Fonciere-palota. Legjobb minőségű sárolpók és esőköpenyekről árjegyzék ingyen.

Folies Caprice

VII., Révay-utca 18.

Igazgatóság: Leitner és Keleti.

11 órakor: Ma nagy újdonság: 11 órakor.

A kulisszák mögött.

Bohózat. Írta: Caprice.

Ezt megelőzi:

Egy szőrös história.

Bohózat. Írta: Caprice és

„A propellerkapitány.”

Bohózat. Írta: Neptun.

A remek télikerlben reggel 5 óráig **Manczy Lajos** hírneves zenekara játszik.

RUJDER- Podmaniczky-u. 37. Csengery-utca sark.

Ma és minden este, valamint vasár- és ünnepnap délután 14 óráig a közönségnek **kávéház**

Balázs Pista hangversenyez.

Ajándék-

56

számba megy az az olcsóság, a milyen olcsón lehet vásárolni

„Merkur“ kerékpárt,
kerékpár-alkatrészeket és gummit a
„MERKUR“ kerékpárgyárban
Budapest, VI., Eötvös-utca 37.

Egy elegáns, modern, könnyűjárású „Merkur“ kerékpár teljes felszereléssel, Acetylen-lámpával 180—190—200 kor., egész készlet „Merkur“-gummi (2 köppen, 2 tömlő) 25—26 kor. kizárólag nálam kapható. Egy köppen 7.50—8.50, 1 lég-tömlő 4—5 korona.

Csak rövid ideig, míg a készlet tart.

„Excelsior“ léggömbök csekély szépséghibával olcsóbbak legjobban légtömítő a kontinensen, darabonként 3.50 kor., ezelőtt 7.— kor. Egy pár kitérő pedál 5.— kor. Egy pár kitérő nyereg 5—6 kor. Mindennemű fel nem sorolt alkatrészek raktáron vannak és olcsón kaphatók.

Javítások olcsón és szakemberrel készíttetnek. Zománcolás és nikkelés, átalakítások a leggyorsabban eszközöltek.

Használt kerékpárok raktáron vannak és becserelhetnek.

Vidéki megrendelések a nap lesznek elintézve.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

POLACSEK JÓZSEF

„Merkur“ kerékpárgyár és javítóműhely, kerékpáralkatrészek és Pneumatik-raktár.

M. kir. államvasutak.

40.710/1903.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak igazgatósága ezennel nyilvános pályázatot hirdet az eddig saját kiadásában megjelent kis zsebréti menetrend-könyvecskének jövőre, egészen 1903. évi szeptember hó 30-ig vállalkozó által való kiadására, valamint a m. kir. államvasutak állomásain való elárúsításának kizárólagos jogára.

A közelebbi feltételek és részletes módok a helybeli kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a m. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési A) III. osztályánál (Budapest, VI., Andrássy-ut 73. sz. II. em., 54. ajtó szám) kaphatók.

Az ivenként egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ily felirattal: „Ajánlat a 40710/903. számhoz“ 1903. évi április hó 28. déli 12 óráig az anyag- és leltárbeszerzési szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján beküldendők. Bónusz gyanánt 3000 korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1903. évi április hó 27-4 déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál leteendő.

Budapest, 1903 febr. hó.

Az igazgatóság.

Röpirat a szociálisták ellen.

Huszár Károly tollából, kinek Zsidóméreg című népies röpirata országos föltűnést keltett, egy új röpirat jelent meg, mely a szociáldemokrata népbujtókat mutatja be a magyar népnek igaz valóságukban és a szociáldemokrácia téves eszméit helyezi kellő megvilágításba.

A zamatos magyarsággal megírt könyv címe:

Korunk sebe

és
a nyomor vámszedői.

Kapható a «Magyarság» kiadóhivatalában.

Ára példányonként 20 fillér.

10 példány 1.80 K.

20 példány 3.40 K.

50 példány 8.— K.

Kedvezmény t. olvasóközönségünknek!

Budapesti Bazár

dus tartalma, magas színvonalú és a legolcsóbb magyar divatlap.

Előfizetési ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva az 1903. évi április—juniusi negyedévre

Egy korona 50 fillér,

a kik azonban kiadóhivatalunknál, VIII., Szentkirályi-utca 28., rendelik, azoknak jóval mérsékelt ár mellett,

1 korona 30 fillérért

szállítatjuk.

A Budapesti Bazár minden számában kitűnő szépirodalmi rész, 40—50 ábrát tartalmazó divatrész, természetes nagyságú rajz- és kézimunkákat tartalmazó szabásív, diszes boríték van. A szabásminták magyarázata világos és könnyen megérthető.

A Budapesti Bazár a társadalom minden osztályának igényeit kielégíti. A divatot kereső urinőknek és a munkás szabónőknek egyaránt szüksége van ez

olcsó magyar divatlapra.

A Budapesti Bazár megjelenik havonként kétszer, minden hónap elején és közepén.

Minden szó 3 fill.
Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés
ára: 30 fillér.

A Magyarországon minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Előkerítés.
Május végén is teljes sikerrel ültethető örökös kocsival zárható gledschia sövényemete. Ezre 6 forint, két éves erős, elegendő száz méter kerítéshez. Árjegyzék, kezelési utasítás ingyen Nagy Gábor Nagy-Kágya, u. p. Székelvíd. 2

Bloch S.
okl. tan- és gyakorló könyvelő, Erzsébet-körút 58, képez felőtteket a magas m. kir. miniszterium engedélye alapján az egyszerű és kettős könyvvitelben, kereskedelmi levelezés, szép és helyesírásban, valamint a magyar és német nyelvben. Hölgyeknek külön oktatás. Vidékiok levélbeileg sajtóíthajjak el a könyvvitelt.

Központi
vámegyei utmester évi 900 kor. fizetéssel és vonalkóméterenként számított 6 korona 60 fillér utazási általánnyal javadalmazva felvétetik. Határidő: 6 hét. Cim a kiadóhivatalban. 1810

Művészies munka!
KLEIN ADOLF
férfi-szabó üzletében
Budapest, VI., Dessewffy-u. 23.
„Munkácsi”-hoz.
Készít mérték szerint olfőnyt vagy felöltőt 15 frittól feljebb gyapjuszövet maradekból. Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. Kívánatra mintákat küldök. Akadémiai szabaszat szerint. Több vi tapasztalatomat Neuländer Testvérek és Wiener és Grünbaum cs. és kur. udv. szabónál szereztem.

Irodatiszt
kerestetik nagyobb uradalomia a központi irodai teendők végzésére, ki gazdasági vagy kereskedelmi akadémiát végzett, magyar és német nyelven correktül levelez, nően és megletőbb koru. Évi fizetése 800 kor. és teljes ellátás. Az állás május 1-ére betöltendő. Kérvényehez bizonyítvány m s olatok melléklendők. Cim a kiadóhivatalban 1820

Vincellér,
szerény igényű, ki a szőlőszetben és a kerti munkához is ért s hajlandó a házi munkában is segídekzeni, azonnali helyésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok a kiadóhivatalban megküldhető címre küldendők. 1824

Női modell-
kalapokat tartok raktáron és jutányosan árusítom. Alakítást, tolgöndörítést, festést, papir- és selyem lámpaernyőket legpompásabb kivitelben készítek. Vidéki megrendeléseket leli smeretesen eszközölök. Gellértiné Koronaherceg-u. 2. I. em. 58. 38

Füles bagoly (Uhu)
megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 1815

Gépész
kerestetik a f. évi cséplési időre egy nagyobb uradalomba. Bizonyítvány-másolatok a kiadóhivatalban megküldhető címre küldendők. 1823

Vincellér,
szerény igényű, ki a szőlőszetben és a kerti munkához is ért s hajlandó a házi munkában is segídekzeni, azonnali helyésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok a kiadóhivatalban megküldhető címre küldendők. 1824

Butorok
alkalmi vétele. Bámulatos olesó! Gyönyörű tuó- és nagy perzsaszőnyegek, háló és ebédlő, szalongarnitúra, zongora, szőnyegdivány, Schöberl-ágy, irodaberendezés, előszobafal, valamint különféle butorok, minden áron kaphatók. Gyár-utca 2. I. em., Király-utca sarkán. 36

Gazdasági irnok
kerestetik azonnali betépre, fizetése havonként 50 korona, boronéz havonként 10 korona és teljes ellátás. Megkívántatik gazdasági tanintézet elvégzése. Kérvényekhez bizonyítvány másolatok melléklendők. Cim a kiadóhivatalban. 1822

Éves gépész
kerestetik egy nagyobb gazdaságba, ki kovácssegédet tartani köteles és a gazdasági gépek kezelésén és karbantartásán kívül az összes kovácsmunkákat és lövasalást végezni tartozk. Ajánlatokhoz bizonyítvány másolatok melléklendők. Cim a kiadóhivatalban. 1821

Pénzügyigazgatóság-
nál hivatalszolga felvétetik. Javadalmazás: évi 500 kor. fizetés, 120 korona lakáspénz és 60 kor. ruhaátalány. Pályázati határidő: máj. 20. Cim a kiadóhivatalban. 1806

Iskolaszolga
felvétetik 500 korona évi fizetéssel, szabadlakással és nyugdíj-jogosultsággal egybekötve. Határidő: május 1. Cim a kiadóhivatalban. 1813

Folyamfelügyelő
állás betöltendő. Evi javadalom: 800 kor. fizetés, 120 kor. lakáspénz és 12 kor. irodai általány. Határidő: május 15. Cim a kiadóhivatalban. 1811

Vármegyei hajdu
felvétetik. Javadalom: évi 500 korona fizetés, 80 kor. lakbér és ruhilletmény. Az állás nyudai joga-utással jár. Határidő: május 10. 1819

Üzletvezető,
ki jelenleg fogyasztási szövetkezetnél van alkalmazva, 30 éves, nős, jó bizonyítványokkal rendelkezik, üzletvezetői, raktárnoki, felügyelői vagy utazói állást keres. Jakubcsék József, Pécs, Kossuth-u. 22. 1817

Egy fekete
selyem ruha, egy sugar alakra, zöld selyem betét egybekötve. Határidő: május 1. Cim a kiadóhivatalban. 1813

Járásbirósági
irnoki állás betöltendő. Évi fizetés 1000 kor., szabályszerű lakáspénz, esetleg természetbeni lakással van javadalmazva. Határidő: ápril 28. Cim a kiadóhivatalban. 1807

Járásbiróság
egy hivatalszolga kerestetik, mely évi 500 kor. fizetéssel, 100 korona ruhaátalánnyal és szabályszerű lakáspénzzel, esetleg természetbeni lakással van javadalmazva. Határidő: ápril 28. Cim a kiadóhivatalban. 1807

Magyar kir. államvasutak igazgatósága.
18.580/903/C.—III. szám.

Hirdetmény.
Az utipodgyász elszállítása a lakásról.
A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint «A magy. kir. államvasutak központi városi menetjegyjiroda» (Budapesten, IV., Vigadó-tér 1. sz.) az utazó közönség kényelmére a vasuton feladandó utipodgyászt előszóval, írásban vagy telefon utján való bejelentésre a székesfőváros IV—IX. kerületeiben fekvő lakásokon átveszi és azt megállapított szállítási díjak beszedése mellett saját hivata os helyiségében vasuti podgyásként felveszi, az illető budapesti pályaudvarra kiszállítja s a kívánt vonathoz átadja.
A bejelentésnek a központi menetjegyjirodában a szándékolt utazást megelőző napon kell történnie.
Az átadott podgyászra vonatkozó hivatalos vevényt és a szükséges vasuti menetjegyet a menetjegyjiroda hivatalos helyiségében szolgáltatja ki, vagy kívánatra 40 fillér díjért a lakásra is elküldi.
Az említett menetjegyjirodában, mely helyiségeiben egy idegenforgalmi iroda, olvasóterem, etnografiai és házi iparbazár, továbbá egy tudakozó iroda lürdök számára létezik, a szükséges összes különféle menetjegyek, még pedig a tervezett utazás megkezdése előtt már néhány nappal előbb is megválthatók és ugyanott bármely utazási ügyben szóval vagy írásban díjmentes felvilágosítás nyerhető.

Az igazgatóság.
(Utányomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.
23.078/903. sz.

Hirdetmény.
Osztrák-magyar, bosznia-hercegovinai személyforgalom.
A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az osztrák-magyar, bosznia-hercegovinai személyszabaszhoz f. évi május hó 1-től kezdve 1. pótlék lép életbe, mely helyesbítésekén kívül több díjzabási határozmányt és meneldíjváltoztatásokat tartalmaz. Ezen pótlék a magy. kir. államvasutak díjzabasz-elárúsító irodájában (VI., Csengery-utca 33. sz. a.) 20 fillérért kapható.
Budapest, 1903. évi március havában.

Az igazgatóság.
(Utányomás nem díjaztatik.)

Hirdetéseket
felvesz a
„Magyarság”
kiadóhivatala
Szentkirályi-u. 28.

M. k. államvasutak igazgatósága.
56.931/903—C/III.

Hirdetmény.
Közvetlen podgyászfelvétel
Abbaziába.
A m. kir. államvasutak igazgatósága az Abbaziába utazó közönség kényelmére intézkedett, hogy összes saját ál omásairól Abbaziába, valamint viszont az utipodgyász közvetlenül feladható legyen.
A feladandó podgyászt, melynek a székesfőváros IV—IX. kerületeiben fekvő lakásokról való elszállításiáról a központi menetjegyjiroda (IV., Vigadó-tér 1.) is gondoskodik, a vasuti illetekeken feltű a Fiume-abbaziai hatóvonalra — az ezen vonalon minden egész jegy után engedélyezett 60 kg. gyermekegy után pedig 25 kg. szabadsu y tekin etbe vételével — minden 10 kg podgyásztulsúlyért 10 fillér, továbbá a podgyásznak Fiumében a vasutról a hajóra vagy viszont való szállításáért darabonként 60 fillér fizetendő.
Abbaziában a podgyásznak a hajóról a lakásra vagy viszont való elszállításiáról a Nagel és Wortmann-féle utazási iroda gondoskodik.
Budapest, 1903. ápr. hóban.

Az igazgatóság.
(Utányomás nem díjaztatik.)

Megjelent! Megjelent!
Kompolthy Tivadar
Tengerész és ismert magyar író

Mikor egy új világ születik

című érdekes, mozzanatokban rendkívül gazdag regénye. Azt írja meg ebben a szerző, hogy Amerika os rengetegeiben a vallásos hit terjesztői, a misszionáriusok mint teremtenek óriás küzdelmek között egy civilizált államot.

A csinos kiállítású kötet ára 1 korona 50 fill.
Vidékre postán küldve 20 fill.-rel több.
Kapható a „HAZANK” kiadóhivatalában.

MOST JELENT MEG! MOST JELENT MEG!
Paul Anthelme

A LELKIISMERET
Dráma 5 felvonásban.

Diszes kiadás finom vastag papiron tiz eredeti képpel. Rendkívül érdekes, izgalmas dráma egy falusi pléb nos életéből.

Ara 2 kor. Párisban óriási sikerrel játszák! **Ara 2 kor.**

Megrendelhető az „Egyházi Közlöny” kiadóhivatalában, Budapest, VIII. kerület, Eszterházy-utca 15. szám.